

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania R. P.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.
o prawo do renty,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 3 grudnia 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 lutego 2014 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 19 lutego 2014 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczoną R. P. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. z dnia 15 października 2013 r. oddalającego odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Oddziału w L. z dnia 25 stycznia 2012 r. odmawiającej przyznania ubezpieczonej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Ubezpieczona R.P. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 19 lutego 2014 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa procesowego, to jest art. 162 k.p.c. i art. 224 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie istotnych zagadnień prawnych, zawartych w pytaniach: (-) czy

kontrola trafności decyzji Sądu pierwszej instancji polegająca na nieprzeprowadzeniu wniosku dowodowego złożonego przez stronę, uznając sprawę za dostatecznie wyjaśnioną, uzależniona jest od uprzedniego złożenia zastrzeżeń do protokołu w trybie art. 162 k.p.c.? (-) czy można ubezpieczonego pozbawić renty z tytułu niezdolności do pracy, mimo że schorzenia będące podstawą orzeczenia niezdolności do pracy nie tylko nie zostały wyleczone, ale mają charakter postępujący i wymagają dalszego leczenia, a w stanie zdrowia nie tylko nie nastąpiła poprawa, ale wręcz pogorszenie?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

W przypadku występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno z kolei zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz

przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Przedstawione przez skarżącą pytania nie są istotnymi zagadnieniami prawnymi w zaprezentowanym wyżej rozumieniu.

Odnosząc się do pierwszego z nich należy podnieść, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że w myśl art. 162 k.p.c. uchybienia

procesowe, na które nie zwrócono uwagi przed sądem pierwszej instancji uchylają się spod kontroli instancyjnej (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2005 r., III CZP 55/05, OSNC 2006 nr 9, poz. 144). W rezultacie strona nie może skutecznie zarzucać w apelacji uchybienia przez sąd pierwszej instancji przepisom postępowania dotyczącego wydania postanowienia oddalającego wniosek o przeprowadzenie dowodu, jeżeli w trybie art. 162 k.p.c. nie zwróciła uwagi sądu na to uchybienie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2008 r., III CZP 50/08, OSNC 2009 nr 7-8, poz. 103). Sąd Najwyższy przyjmuje jednak, że wyłączenie spod kontroli instancyjnej uchybienia polegającego na niedopuszczeniu dowodów, na które strona nie zwróciła uwagi przed sądem pierwszej instancji, pozbawia ją jedynie prawa powoływania się na to uchybienie w dalszym toku postępowania (art. 162 k.p.c.), nie pozbawia jednak sądu drugiej instancji możliwości dopuszczenia tych dowodów w postępowaniu odwoławczym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 r., II PK 215/11, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 106). W szczególności sąd drugiej instancji co do zasady nie może być krępowany w dopuszczaniu dowodu z urzędu, jeżeli oceni, że jest on konieczny dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. Sąd drugiej instancji nie jest bowiem związany oceną sądu pierwszej instancji, że okoliczności sporne zostały już wyjaśnione i nieuwzględnieniem z tej przyczyny wniosku dowodowego strony. Kontrola trafności takiej oceny jest możliwa w postępowaniu apelacyjnym i nie jest zależna od zgłoszenia przez stronę zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2009 r., I UK 37/09, LEX nr 529678). Jest tak dlatego, że sąd odwoławczy, jako sąd merytoryczny (art. 382 k.p.c.), ponownie rozpoznaje sprawę i nie wiąże go zastosowane przez sąd pierwszej instancji prawo materialne ani stan faktyczny, który może ustalać samodzielnie (por. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999 nr 7-8, poz. 124 oraz uchwałę tego Sądu z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 nr 6, poz. 55). Sąd drugiej instancji musi zatem dokonać ponownych, własnych ustaleń, a następnie poddać je ocenie pod kątem prawa materialnego. Oznacza to również nie tylko uprawnienie, ale i obowiązek tego sądu do przeprowadzania dowodów z urzędu, gdy uzna, że jest to konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 zdanie drugie k.p.c.).

Nawet pobieżna lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wyraźnie wskazuje, że Sąd drugiej instancji w pełni respektował wyżej przedstawione poglądy judykatury. Z jednej strony odniósł się bowiem do kwestii niemożności oceny apelacyjnego zarzutu nieuwzględnienia przez Sąd pierwszej instancji wniosku dowodowego ubezpieczonej wobec niezgłoszenia przez nią zastrzeżeń, o których mowa w art. 162 k.p.c. Z drugiej strony ocenił także wniosek o uzupełnienie postępowania dowodowego zgłoszony ponownie w postępowaniu apelacyjnym, uznając, że zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na rozstrzygnięcie sprawy bez uzupełnienia postępowania w zakresie wskazanym we wniosku. Należy zaś podkreślić, iż w sporze o rentę z tytułu niezdolności do pracy sąd nie ma obowiązku uwzględniać wniosków strony o dopuszczenie kolejnych dowodów z opinii biegłych lekarzy, a tym bardziej dopuszczać takich dowodów z urzędu, jeśli ocena stanu zdrowia ubezpieczonego, uzyskana w dotychczasowym postępowaniu dowodowym, jednoznacznie i kategorycznie wyklucza istnienie jego niezdolności do pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 marca 1997 r., II UKN 23/97, OSNP 1997 nr 23, poz. 476; z dnia 19 marca 1997 r., II UKN 45/97, OSNP 1998 nr 1, poz. 24; z dnia 16 kwietnia 1997 r., II UKN 53/97, OSNP 1998 nr 2, poz. 51; z dnia 21 maja 1997 r., II UKN 131/97, OSNP 1998 nr 3, poz. 100; z dnia 10 czerwca 1997 r., II UKN 180/97, OSNP 1998 nr 9, poz. 280; z dnia 18 września 1997 r., II UKN 260/97, OSNP 1998 nr 13, poz. 408 i z dnia 20 października 1999 r., II UKN 158/99, OSNP 2001 nr 2, poz. 51). Potrzeba zasięgnięcia opinii kolejnych biegłych lekarzy zachodzi bowiem z reguły wtedy, gdy w sprawie zostały wydane sprzeczne opinie biegłych (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 lutego 2002 r., II UKN 112/01, OSNP 2003 nr 23, poz. 580 i z dnia 2 lutego 2010 r., II UK 172/09, LEX nr 584202).

Co do drugiego pytania nazwanego przez skarżącą zagadnieniem prawnym, to polega ono wyłącznie na przedstawieniu stanu faktycznego zgodnego z subiektywnym przekonaniem skarżącej, nie znajdującym potwierdzenia w ustaleniach dokonanych przez Sądy obu instancji. W oczywisty sposób tak sformułowana kwestia nie jest więc istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Niezależnie od tego, do zawartej w skardze argumentacji, prowadzącej się przede wszystkim do kwestionowania dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych i oceny zebranych dowodów, Sąd Najwyższy nie

mógłby się odnieść, a przy ocenie zasadności zarzutów naruszenia prawa materialnego jest związany dokonanymi ustaleniami (por. art. 398¹³ § 2 k.p.c., zgodnie z którym Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż ubezpieczona nie wykazała potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.